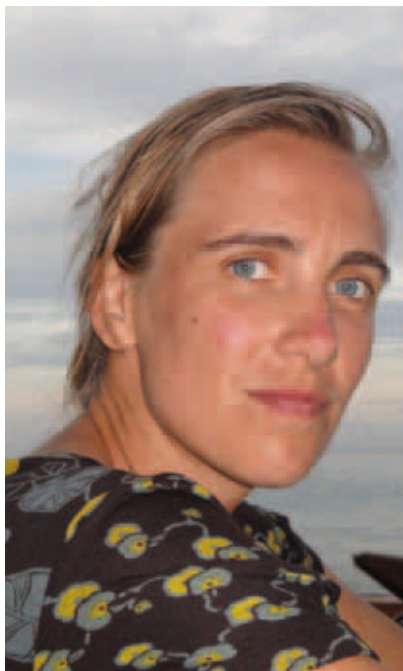

Screening

Van de week haalde ik een jonge vrouw met haar moeder uit de spreekkamer. Ze zagen er allebei gezond uit maar keken zorgelijk. De assistente had als reden van de afspraak 'klachten' genoemd. In de spreekkamer vertelde de dochter dat haar broer recent de diagnose Pfeiffer had gekregen. Daarnaast had hij nog een ander virus waarvan ze de naam was vergeten. Moeder en dochter wilden zich beiden op deze virussen laten testen. Ze maakten zich zorgen. Wie weet hadden zij het ook wel, want ze hadden klachten. Ze waren allebei erg moe de laatste tijd. En duizelig. Daarnaast wilde de moeder ook een totaal bloedonderzoek om te kijken of ze gezond was. 'Want je weet het maar nooit,' zei ze ongerust.

Nee, je weet het inderdaad nooit. Ook na de uitslag van het magische bloedonderzoek niet. Maar leg dat maar eens uit. De opvatting dat ook mensen eens in de zoveel tijd een APK-keuring moeten ondergaan, leeft bij veel patiënten. Voorkomen is beter dan genezen is de onderliggende gedachte. Dat een gezonde leefstijl veel meer ellende voorkomt

dan je onnodig begeven in de medische wereld is een boodschap die ik niet goed krijg overgedragen. Iedere week heb ik minstens één à twee gesprekken met gezonde 'patiënten' over het verrichten van aanvullend onderzoek. Onderzoek naar ziekten waar ze geen last van hebben maar wel bang voor zijn. De angst is vaak aangewakkerd door een gebeurtenis in de omgeving of door één van de vele medische televisieprogramma's. Vervolgens wordt er van alles opgezocht op internet. Ik ben altijd benieuwd waar mensen hun informatie vandaan halen. Helaas weten ze dat meestal niet meer. Maar wat ze gelezen hebben belooft niet veel goeds. Alleen verder onderzoek kan de ongerustheid wegnemen.

Dit vind ik altijd lastige consulten. Vaak zie ik het nut van verder onderzoek niet in. Maar de patiënt heeft er al zijn hoop op gevestigd. Hij is bang dat hij iets ernstigs onder de leden heeft. Als dokter daarentegen ben ik juist bang dat hij niets heeft, maar dat ik wel een afwijkende uitslag terugkrijg waarvan ik niet weet wat ik ermee moet. Daar word ik onzeker van. Voor je het weet, volgt nog een reeks van onderzoeken, een kuur medicijnen of een verwijzing naar een specialist. Niet vanwege een klacht maar vanwege een angst.

Toch is het niet mijn bedoeling om alle patiënten te overtuigen om geen vervolgonderzoek te doen. Zolang het onderzoek niet te ingrijpend of te duur is, vind ik het uiteindelijk hun eigen keuze. Nadat ik eerst duidelijk de voor- en nadelen van aanvullend onderzoek voor ze op een rijtje heb gezet. Soms heb ik het gevoel dat ik daarin te kort schiet. Het is lastig om een begrijpelijke uitleg te geven over abstracte begrippen zoals fout-positieven en de beperkingen van aanvullend onderzoek in het kader van screening bij gezonde mensen. Het ingewikkelde verhaal van de dokter is veel minder indrukwekkend dan het verhaal van de buurman die uit het niets kanker bleek te hebben. De ongerustheid blijft. Uiteraard is het als huisarts je taak om die ongerustheid te bespreken. Maar ook wanneer het lukt om de angst te relativeren, blijft de

wens voor verder onderzoek regelmatig overeind. 'Want het is toch fijn om te weten dat alles goed is.'

Dat was ook het argument van de moeder en dochter in mijn spreekkamer. Ze waren niet meer bang om de ziekte van Pfeiffer te hebben of ooit te hebben gehad. Maar ze wilden het wel graag weten. Ook al gingen de kosten van het onderzoek van hun eigen risico af. Verder bloedonderzoek bij de moeder heb ik kunnen voorkomen door eerst een preventieconsult aan te bieden. Was mijn uitleg toch niet helemaal voor niets geweest. Ik deed de la met de aanvragen voor laboratoriumonderzoek open. De blik in de ogen van de moeder leek veel op die van kleine kinderen die een ballon mogen uitzoeken aan het einde van een consult. De beloning! Vrolijk verlieten ze mijn spreekkamer. Ik bleef nog wat peinzend voor me uit staren. Waarom kunnen we allemaal zo moeilijk omgaan met onzekerheid? We zijn een maatschappij van controlfreaks geworden. Ik besloot er niet langer over na te denken. ■

Siri Visser

Siri Visser is waarnemend huisarts.